

PERSBERICHT

Zes doorbraken nodig om van Nederland een slimmer land te maken

Nederlandse kenniseconomie niet versterkt sinds 2003

Amsterdam, 14 september. ‘Er wordt sinds 2003 veel gepraat en te weinig gedaan om de Nederlandse kenniseconomie daadwerkelijk te versterken’, is de conclusie die Stichting Nederland Kennisland trekt in haar vandaag verschenen Kenniseconomie Monitor 2006. ‘Nederland blijkt nog steeds een middenmoter, terwijl internationale krachtenvelden het noodzakelijk maken dat Nederland zich voorbereid op de toekomst’. Kennisland pleit voor zes concrete doorbraken om van Nederland een sterke kenniseconomie te maken. Drie ervan liggen op het gebied van onderwijs. De andere drie zijn ondernemerschap, regio en functioneren van de overheid.

Joeri van den Steenhoven (voorzitter Kennisland): "Wie de cijfers bekijkt, ziet dat we niet achterover kunnen leunen. Wat nu nodig is, zijn echte doorbraken om Nederland slimmer te maken. De kenniseconomie gaat iedereen aan. En dat begint bij het onderwijs. Geen top zonder een brede basis. De basis van een gezonde kenniseconomie is een goed opgeleide bevolking. Juist die basis is aan versterking toe."

In 2003 verscheen de eerste Kenniseconomie Monitor van Kennisland en werd deze overhandigd aan Premier Balkenende, vlak voor de oprichting van het Innovatieplatform. De Kenniseconomie Monitor 2006 werd vandaag aangeboden aan Wouter Bos op de Dag van de Kenniseconomie. Hij reageerde daar op de resultaten en presenteerde de innovatie-agenda van de PvdA.

Wouter Bos (lijsttrekker PvdA): "De kenniseconomie-agenda van het kabinet Balkenende was te beperkt en niet succesvol. Het Innovatieplatform is mislukt. Geen gedurfde afspraken, geen gedurfde keuzes, geen commitment. En bovenal, een volstrekt gebrek aan resultaten die werkelijk bij hebben gedragen aan de versterking van de innovatiekracht van onze economie. Ik bepleit een nieuwe innovatieagenda die gaat over onderwijs, ondernemerschap, onderzoek en een open cultuur."

Zes doorbraken voor de polder

De Kenniseconomie Monitor 2006 benoemt Zes doorbraken voor de polder die de komende kabinetsperiode moeten worden geforceerd om de Nederlandse kenniseconomie te versterken. Drie doorbraken zijn nodig op het gebied van onderwijs, zoals het tekort aan talent, het vak van leraar en de kwaliteit van het onderwijs. De andere drie doorbraken spelen zich af op het gebied van ondernemerschap, het belang van de regio en een slimme overheid.

Toelichting bij de Zes doorbraken voor de polder uit de Kenniseconomie Monitor 2006

1. Het tekort aan talent

Nederland heeft in de generatie 25-34 jaar minder hoger opgeleiden dan veel van ons omringende landen. Van alle leerlingen haalt een kwart in eerste instantie geen startkwalificatie. Nog eens 30% behaalt niet het diploma van de hoogste opleiding die ze zijn begonnen. Dit leidt tot tekorten op de arbeidsmarkt. Daarom moeten we investeren in kansen voor mensen om zich beter te scholen, te beginnen bij voorschoolse educatie maar ook door extra begeleiding rond doorstroommomenten. Daarnaast moet het stapelen van opleidingen eenvoudiger worden, zodat meer mensen een kans krijgen het hoger onderwijs te bereiken.

2. Het vak van leraar

Uitgaande van de huidige instroom kan in 2015 niet meer voldaan worden aan 10% van de vraag naar leraren. Bijna 150.000 leerlingen hebben in dat geval geen docent. Nederland heeft in reactie op de dreigende lerarentekorten gekozen voor lagere eisen. Maar daarmee daalt de status en animo om leraar te worden alleen maar verder. Willen we het onderwijs verbeteren, dan moeten we juist investeren in het vak van leraar: hogere opleidingseisen, gedifferentieerde beloningsprikkels en meer ontwikkelingsmogelijkheden voor docenten.

3. De prijs van kwaliteit

In 2005 heeft Nederland 5,3% van het BBP aan onderwijs uitgegeven. Daarmee zijn we na 20 jaar daling weer terug op het niveau van 1992, maar liggen we nog steeds achter op veel andere landen. De afgelopen 15 jaar heeft Nederland, omgerekend naar bbp, 112 miljard euro minder in onderwijs geïnvesteerd dan Zweden. Het onderwijs heeft twee antwoorden op de krappe beurs gevonden: schaalvergroting en extensivering. Oftewel, minder scholen, minder contacturen en grotere klassen. Het resultaat is middelmatigheid over de gehele linie. Iedereen krijgt dezelfde behandeling. Er is geen ruimte om leerlingen te laten uitblinken of extra aandacht te geven aan leerlingen met een achterstand. Die ruimte moet er weer komen.

4. Het leven van een ondernemer

Nieuwe bedrijven zorgen jaarlijks voor tienduizenden nieuwe banen, zo'n 120.000 in 2004. Nederland kent nog steeds minder starters dan andere landen. De administratieve lasten blijven hoog. Nederland is het land waar vergunningen en belastingen, met name sociale premies, de meeste tijd kosten. De kosten voor het starten van een onderneming zijn in Nederland zelfs zeer hoog, maar liefst 13% van het BBP per hoofd van de bevolking. Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Finland scoren allen onder de 2%. Daarnaast hebben ruim een half miljoen mensen een flexibel dienstverband. Er lijkt echter een tweedeling te ontstaan tussen gewone werknemers met normale rechten en flexwerkers. We hebben nieuwe sociale arrangementen nodig die recht doen aan de arbeidsverhoudingen van de 21ste eeuw.

5. Het belang van de regio

Een aantal Nederlandse regio's presteert beduidend beter dan de Nederlandse kenniseconomie als geheel. De Randstad is als grootstedelijk gebied het centrum van de Nederlandse kenniseconomie. Van de 2000 grootste bedrijven ter wereld hebben 24 hier hun hoofdkantoor. De Randstad neemt daarmee de derde positie in de Europese Unie in, na Londen en Parijs. Waar economische diversiteit de kracht van de regio uitmaakt, is bestuurlijke diversiteit haar zwakte. Wil de Randstad zijn Europese toppositie waarmaken, dan wordt het tijd dat ze zich daar bestuurlijk naar gaat gedragen. Daarom: een randstadbestuur. Daarnaast heeft Nederland enkele gespecialiseerde regio's die tot de wereldtop behoren. Willen we de potentie van de echte Nederlandse topregio's benutten, dan moeten we echt kiezen voor die regio's.

6. De weg naar een slimme overheid

Gebrek aan onderling vertrouwen staat een slimmere organisatie van de overheid in de weg. Dat is zonde, want er is op dit gebied veel te winnen. Door efficiënter en effectiever te werken kan de overheid geld vrijmaken voor investeringen in onderwijs en innovatie. Daarnaast zijn de transactiekosten voor burgers en bedrijven lager als de publieke

dienstverlening beter is. Wij stellen maatregelen voor die samenwerking tussen overheidsdiensten stimuleren. En een projectminister voor administratieve vereenvoudiging om de belangrijkste Kafkaeske toestanden aan te pakken.

Stichting Nederland Kennisland wil van Nederland een slimmer land maken. In de kenniseconomie van vandaag is dat de enige manier om welvaart en welzijn voor iedereen te blijven creëren. Niet alleen omdat het nodig is, maar ook omdat we denken dat het kan. En wel op een manier die zowel economische als sociale meerwaarde genereert.

Noot voor de redactie

Voor meer informatie en vragen kunt u contact opnemen met:
Joeri van den Steenhoven, voorzitter Stichting Nederland Kennisland

020.575.67 20

info@kennisland.nl

www.kennisland.nl

Postbus 2960, 1000 CZ Amsterdam

De digitale versie van de Kenniseconomie Monitor 2006 is vanaf 10.30 te downloaden op
<http://www.kennisland.nl/nl/projecten/kenniseconomie-monitor/index.html>